

ARC Agricultural and Rural Convention

"Een mededeling van de samenleving aan de EU-instellingen over de toekomst van het landbouw- en plattelandsbeleid"

November 2010

Samenvatting

Op 16 november 2010, presenteert een brede alliantie van Europese maatschappelijke organisaties en netwerken (ARC) hun eigen voorstellen, genaamd "Een mededeling van het maatschappelijk middenveld over de toekomst van de landbouw-en plattelandsbeleid " aan de Europese Commissie en andere EU-instellingen voor een hervorming van het Europese landbouw en plattelandsbeleid, Deze mededeling is het product van een proces van zes maanden van overleg, conferenties en onderhandelingen tussen NGO's uit heel Europa (zie www.arc2020.eu).

Wij pleiten voor een radicale herziening van het beleid voor zowel landbouw- als plattelandsontwikkeling. Het beleid moet vanaf 2014 gericht zijn op:

- een paradigmawisseling in de landbouw- en voedselsystemen, waarbij afgestapt moet worden van de huidige, dominante industriële landbouw en gecentraliseerde voedingsindustrie om over te gaan op een daadwerkelijk duurzame landbouw met een gediversifieerd patroon van regionale en lokale productie en verwerking van voedsel, met nauwere banden tussen boeren en consumenten, en een hoge zorg voor volksgezondheid, milieu en dierenwelzijn.
- een economische, sociale en ecologische renaissance van het platteland, die voortbouwt op de kracht en diversiteit van lokale gemeenschappen, culturen en middelen, verbonden met een gebiedsgerichte territoriale ontwikkeling en daarmee recht doend aan een Europese Unie die zich inzet voor sociale, economische en territoriale cohesie.

Deze visie voor verandering wordt gedreven door een gedeelde overtuiging dat duurzaamheid en een grotere rechtvaardigheid bereikt moet worden binnen Europa en in de wereld. Wij moeten komen tot een meer verantwoord gebruik van mondiale hulpbronnen, stopzetting van het dramatische verlies van biodiversiteit en een radicale reductie van de uitstoot van broeikasgassen. We moeten voedselzekerheid waarborgen, zonder dat de EU afhankelijk is van landbouwgrond van andere continenten. We moeten armoede, ongelijkheid en sociale uitsluiting bestrijden en de grote verschillen in inkomen en kwaliteit van leven tussen regio's en mensen binnen en buiten Europa verkleinen.

Een nieuwe Europese beleid

Om te voldoen aan deze eisen, stellen wij voor dat het huidige GLB vanaf 2014 wordt vervangen door een gemeenschappelijk Landbouw, Voedsel en Plattelandsbeleid, met doelstellingen die verder gaan dan die genoemd in het Verdrag van Rome. Deze nieuwe doelstellingen omvatten voedselzekerheid, voedselkwaliteit en volksgezondheid, duurzame landbouw als norm, de bescherming van het milieu, tegengaan van de klimaatverandering, de versterking van de plattelandseconomie en het welzijn van het platteland.

Dit beleid zou worden uitgevoerd door middel van twee fondsen, het Europees Landbouwfonds gericht op voeding en landbouw, en het Europees Plattelandsfonds, gericht op de plattelandseconomie in ruimere zin en ruimtelijke ontwikkeling.

Het Europees Landbouwfonds bevat hoofdzakelijk horizontale maatregelen die van toepassing zijn op alle gebieden: het Plattelandsfonds biedt maatregelen die zijn toegesneden op de behoeften van de afzonderlijke gebieden.

Europees Landbouwfonds

Onze voorstellen voor de landbouw draaien op één zeer belangrijke eis: duurzame landbouw overall. Naar onze mening is het huidige systeem van de landbouw en de voedingsindustrie in Europa onhoudbaar. Het hangt af van een intensief gebruik van fossiele brandstoffen en vervoer over lange afstand van dieren, voedsel en voedingsmiddelen; afval grote hoeveelheden voedsel, het voldoet vaak niet aan de normen inzake dierenwelzijn; bedreigt op de langere termijn de gezondheid van de bodem, de waterhuishouding en ecosystemen; en veroorzaakt een blijvend verlies van werkgelegenheid in de landbouw. Het bedreigt de vitaliteit van armere of meer marginale landbouwgronden.

We pleiten voor een geleidelijke verschuiving van geïndustrialiseerde landbouw naar duurzame landbouw, die voortbouwt op de regionale en lokale diversiteit van landbouw en economie, zo zuinig mogelijk gebruik maakt van niet-hernieuwbare hulpbronnen, het welzijn van dieren respecteert, goed agronomische verstand en agro-ecologische innovatie in het hart plaatst van landbouw beslissingen en positieve milieueffecten, sociale en economische resultaten bereikt.

Deze verschuiving moet de leidraad vormen voor toekomstige steun aan de boeren. Algemene subsidies, die geen relatie hebben met duurzame landbouwsystemen of publieke diensten, zijn politiek niet verantwoord. Steunmaatregelen moeten duurzame praktijken en milieubeheer belonen. Zij moeten kleine en familiebedrijven ondersteunen, vooral in marginale gebieden, en de diversificatie van de landbouw- en plattelandseconomie versterken

Het toekomstige systeem van steun aan boeren moet daarom:

- Een duidelijke definitie hebben van de normen voor duurzame landbouwproductie op basis van geactualiseerde goede landbouwpraktijken en een progressieve handhaving van deze codes
- Voortzetting van de rechtstreekse betalingen (toeslagrechten) op een totaal herziene, niet-historisch grondslag, op basis van gelijkheid tussen boeren in verschillende delen van de EU, regressief en duurzame landbouwpraktijken.
- Steun voor kleine en familiebedrijven en voor het behoud van de beroepsbevolking, door het koppelen van het niveau van de rechtstreekse betalingen aan de omvang van de agrarische arbeid op het bedrijf
- Steun voor boeren in de perifere, bergachtige en andere probleemgebieden
- Een verbod op GGO's in de Europese landbouw en in de voedselvoorziening
- Financiële steun voor de overgang naar biologische en andere als duurzaam erkende bedrijfssystemen

Verder stellen wij een systeem voor van gerichte betalingen voor milieudiensten, waaronder:

- Geharmoniseerde ondersteuning, op basis van van duidelijke milieunormen, voor akkerbouwers, veehouders, bosbouwers en coöperaties die High Nature Value gronden beheren
- Agromilieubetalingen om milieuwaarden te beschermen bovenop wat kan worden bereikt met de voorwaarden aan de steun zoals hierboven vermeld
- Steun voor landbouw in Natura 2000-gebieden, waar het beheer niet wordt gedekt door de vormen van steun zoals hierboven vermeld
- Steun voor de opslag van CO₂, bijvoorbeeld in wetlands, bossen of permanent grasland; en voor de instandhouding van High Nature Value bossen die onderdeel zijn van een agrarische bedrijfsvoering
- Steun voor investeringen in water management; voor de noodzakelijke aanpassingen in land- en bosbouw om de effecten van klimaatverandering op te vangen en voor het herstel van waardevolle habitats op het agrarisch bedrijf

Verder stellen wij voor te komen tot een nieuw beleid op het gebied van internationale handel, hulp en voedselvoorziening om billijke vergoeding te geven aan boeren en aan de eisen van duurzaamheid, te weten:

- Heronderhandelingen van de WTO-regels om het recht op voedselsoevereiniteit vast te stellen
- Scheiding van landbouw met andere sectoren in de WTO onderhandelingen
- Instellen van duurzame normen voor de invoer van levensmiddelen
- Stimulansen voor de productie van eiwitten bestemd voor diervoeder in Europa zelf als een alternatief voor de invoer van deze eiwitten
- Een onmiddellijk einde aan exportsubsidies van levensmiddelen
- Steun aan boeren in ontwikkelingslanden voor het ontwikkelen en in stand te houden van duurzame landbouw
- Instellen van toezicht op de levensmiddelenmarkt en zorgen voor een grotere transparantie van de markt
- Het vergroten van de onderhandelingspositie van de boeren en de consumenten, zodat zij in staat zijn aanbod te reguleren en eerlijke prijzen te bereiken.

In reactie op de toenemende publieke bewustwording omtrent de relatie tussen voedselkwaliteit en gezondheid, stellen wij dat het Landbouwfonds tevens:

- Voorziet in voorlichting en educatie met name gericht op kinderen omtrent voedsel, voeding en de link naar gezondheid, duurzame leefstijlen, verantwoorde consumptie en aanverwante onderwerpen.
- In de publieke catering voorrang verleent aan voedsel van goede kwaliteit, natuurlijk, gezond, voedzaam, diervriendelijk en regionaal geproduceerd.
- Zorgt voor een strengere reglementering van alle etikettering van levensmiddelen, om ervoor te zorgen dat de consument de oorsprong, productiemethoden, de behandelingen enz. van al het aangeboden voedsel kent
- Campagnes organiseert of ondersteunt om voedselafval te verminderen in alle delen van de voedselketen
- Agrariërs in staat stelt om eigen zaaizaad te produceren.

Europees fonds voor plattelandsontwikkeling

Veel landelijke gebieden in Europa zijn ernstig verzwakt door de instorting van de collectieve landbouw, centralisatie van de handel, de emigratie van jongeren, etc. Het resultaat is een groeiende ongelijkheid tussen regio's, massale migratie, verlies van sociaal kapitaal en in sommige regio's verlaten van waardevolle landbouwgrond en verlies van ecologische en culturele waarden die afhankelijk zijn van landbouwproductie.

De voorgestelde renaissance op het platteland moet zich richten op zowel de economische en sociale ontwikkeling, op innovatie en toegepaste kennis en moet ook een beroep doen andere Europese beleidsterreinen en -middelen.

Het Plattelandsfonds ter versterking en diversificatie van de plattelandseconomie moet ons inziens omvatten:

- Maatregelen om de toegang tot grond en kapitaal te vergemakkelijken voor kleine en middelgrote ondernemingen
- Steun voor opvolging en nieuwe toetreders tot de landbouw, voor met de lokale gemeenschap verbonden landbouw, en voor lokale overheden om lokaal georiënteerde duurzame landbouw in stedelijke en peri-urbane gebieden te behouden
- Maatregelen om de modernisering van landbouwbedrijven, efficiëntere productie of de omschakeling naar duurzame of verbrede landbouw te ondersteunen
- Een groter belang toekennen aan bosbouw gericht op het creëren van banen door middel van duurzame herbebossing, de verwerking van bosproducten en dienstverlening op milieugebied
- Investerings in telecommunicatie-infrastructuur in de landelijke regio's
- Het ondersteunen van activiteiten van lokale gemeenschappen, landmanagers en andere plattelandsondernemingen gericht op energiebesparing of opwekking van duurzame energie
- Steun voor de ontwikkeling van duurzaam plattelandstoerisme
- Ondersteunen van beroepsonderwijs en beroepsopleidingen, stages, volwassenenonderwijs, advies-en voorlichtingsdiensten, studiegroepen, enz.

Deze brede economische focus moet de volgende beleidsmaatregelen omvatten:

- Het creëren en versterken van de regionale en lokale voedselproductie systemen, zoals boerenmarkten, (coöperatieve) boerderijwinkels, community supporte agriculture, en een actief Europees netwerk voor de uitwisseling van goede praktijken tussen deze systemen
- Ondersteuning van branding en etikettering van regionale producten, voortbouwend op het bestaande EU-systeem van BOB, BGA en GTS en voortbouwend op de grote diversiteit in Europa aan culinaire tradities, gastronomie en daarmee samenhangende aspecten van het culturele erfgoed
- Herziening van de EU-regelgeving om gerechtvaardigde en gecontroleerde vrijstellingen te kunnen verlenen van de hygiëne-eisen aan het Midden- en Kleinbedrijf.

Het Plattelandsfonds moet ook plattelandsgemeenschappen, diensten en infrastructuur versterken. Dit moet een dynamische en creatieve aanpak omvatten van de ontwikkeling in de zogenaamde 'perifere gebieden' of 'gebieden met natuurlijke handicaps', maar hoge culturele, landschappelijke, of andere waarden vertegenwoordigen.

Het nieuwe beleid dient te omvatten:

- Versterking van het sociale kapitaal in de plattelandsgebieden en van de capaciteit van plattelandsgemeenschappen om te participeren in lokaal bestuur en lokale ontwikkelingsprocessen.
- Versterking van diensten en infrastructuur
- Erkenning van de belangrijke rol die steden in plattelandsgebieden spelen als centra van sociaal, cultureel en economisch leven en van de noodzaak om het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen ondersteunen; zorgen voor een effectieve koppeling en wederzijdse ondersteuning tussen stedelijke en landelijke gebieden.
- Een radicaal nieuwe benadering voor het behoud van de sociale vitaliteit van plattelandsgemeenschappen, dat gebaseerd is op lang bestaande vormen van (semi-)zelfvoorzienende landbouw.

- Nieuwe en creatieve benaderingen om te voorzien in de behoeften van de armen en kwetsbaren, het versterken van hun vertrouwen, zodat zij zelf initiatief nemen om hun levensstandaard te verbeteren..

Wij stellen voor dat bovengenoemde beleidsmaatregelen en acties van het Plattelandsfonds ontworpen en uitgevoerd worden door multisectorale, territoriale, publiek-private samenwerkingsverbanden op basis van geïntegreerde, lokale ontwikkelingsstrategieën.

Onderzoek, ontwikkeling, opleiding en innovatie

Het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouw, Voedsel- en Plattelandsbeleid moet voorzien in:

- Financiering - door middel van het 8e EU-kaderprogramma - in toegepast onderzoek, ontwikkeling en innovatie die nodig is om het beleid waar wij voor pleiten te realiseren
- Krachtige programma's m.b.t. informatie, opleiding en uitwisseling van ideeën en goede praktijken op EU en nationaal niveau; het Europees netwerk voor plattelandsontwikkeling en de nationale netwerken moeten een veel dynamischer rol hierin gaan spelen.

Governance, financiering en resultaten

De effectiviteit van het beleid, zoals wij dit voorstellen, is grotendeels afhankelijk van goed bestuur en afrekening op resultaten, alsook van voldoende financiële middelen. Het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw, Voedsel en Plattelandsbeleid moet kunnen rekenen op grofweg het huidige aandeel in de EU-begroting.

Plattelandsgebieden moeten ook middelen kunnen betrekken uit andere Europese,, nationale, regionale en lokale middelen en uit de private sector.

Het nieuwe beleid moet voorzien in:

- Op EU-niveau een algemeen strategisch kader voor het gemeenschappelijk Landbouw, Voedsel en Plattelandsbeleid, volledig geharmoniseerd met de regionale, cohesie, sociale, visserij en andere relevante fondsen.
- De lidstaten c.q. regio 's ontwikkelen strategische kaders in het verlengde van het algemene Europese strategisch kader en zorgen voor complementariteit tussen de verschillende operationele programma's.
- Subregionale c.q. lokale samenwerkingsverbanden van zowel publieke als private organisaties stellen lokale ontwikkelingsstrategieën op en voeren deze uit, met de bevoegdheid om te putten uit alle relevante Europese en met name uit alle maatregelen, die door ons zijn voorgesteld voor het Plattelandsfonds
- Actieve betrokkenheid van rurale gemeenschappen en hun representatieve organisaties in de vormgeving en uitvoering van ontwikkelingsprogramma's op lokaal en subregionaal niveau.

** Dit is een samenvatting van een langere versie van de mededeling, die is gepubliceerd op de website van ARC, www.arc2020.eu

